

2. tematický celek: Liturgický a paraliturgický jednohlas

2.1 GREGORIÁNSKÝ CHORÁL

(definitio termini, otázka názvu a vymezení jeho věcného obsahu)

2.2 GREGORIÁNSKÝ CHORÁL A PROBLEMATIKA JEHO HISTORICKÉHO VÝVOJE

- 2.1.1 *Období ilegální*
- 2.1.2 *Období legální – lokální liturgické typy*
- 2.1.3 *Novořímská liturgie a expanze jejího repertoáru (římsko-galská syntéza)*
- 2.1.4 *Sekundární vrstva gregoriánského repertoáru a její migrace*
- 2.1.5 *Tridentský koncil – liturgická reforma - Editio Medicaea*
- 2.1.6 *Gregoriánský chorál a reformace - jeho osudy na půdě národních jazyků*
- 2.1.7 *Deformace gregoriánského chorálu v 17. a 18. století*
- 2.1.8 *Solesmeská renesance středověkého chorálu – Motu proprio – Editio Vaticana*
- 2.1.9 *2. vatikánský koncil*

2.3 REPERTOÁR GREGORIÁNSKÉHO CHORÁLU

- 2.3.1 *Zpěv žalmový – primární repertoárová vrstva
(žalmy, kantika, psalmodie, paralelismus membrorum, liturgický recitativ, psalmodie antifonální, psalmodie responzoriální)*
- 2.3.2 *Zpěv nežalmový – sekundární repertoárová vrstva
(tropace, tropy, sekvence, rýmovaná oficia, duchovní hry, Plockova klasifikace duchovních her, hymny)*

2.4 GREGORIÁNSKÝ CHORÁL A LITURGIE – problematika funkční

- 2.4.1 *Liturgie
(vymezení pojmu, pojetí latreutické a soterické)*
- 2.4.2 *Liturgie mešní
(vymezení pojmu, struktura mešního formuláře, ordinarium missae, proprium missae, funkce útvarů žalmového a nežalmového zpěvu ve formuláři mešní liturgie)*
- 2.4.3 *Liturgie mimomešní
(vymezení pojmu, struktura liturgie hodin, struktura formulářů jednotlivých částí liturgie hodin, matutinum, laudy, prima, tercie, sexta, nona, nešpory, kompletář, funkce útvarů žalmového a nežalmového zpěvu ve formulářích mimomešní liturgie)*
- 2.4.4 *Liturgie času
(církevní rok – vymezení pojmu, principy výstavby a struktura církevního roku před úpravami 2.vatikánského koncilu, proprium de tempore, proprium de sanctis, commune sanctorum)*

2.5 LITURGICKÉ KNIHY

(vymezení pojmu, základní klasifikace, zásady jejich výstavby, codex mixtus, knihy liturgie mešní: misál, graduál, sekvenciář, troparium, kyriale, lekcionář; knihy liturgie mimomešní: antifonář, žaltář, troparium, breviář, hymnář)

2.6 LITURGICKÝ ZPĚV V DĚJINÁCH ČESKÉ HUDBY AŽ DO POL. 15. STOLETÍ

(dva proudy christianizace českého prostoru, problematika staroslověnského zpěvu, problematika latinského zpěvu, vytváření institucionálního zázemí pro liturgický zpěv, chorál ve službách reformace, literátská bratrstva)

2.7 PARALITURGICKÝ JEDNOHLAS – DUCHOVNÍ LYRIKA

- 2.7.1 Vymezení základních pojmů
(*liturgický, paraliturgický, lyrika, píseň*)
- 2.7.2 Krystalizace písňového projevu
(*versus, conductus, St.Martial, tropace; lejch, cantigas, liturgické útvary s písňovými rysy: sekvence, hymnus*)
- 2.7.3 Cantio – latinská středověká duchovní píseň
- 2.7.4 Nejstarší vrstva české duchovní písně
- 2.7.5 Česká reformační píseň
- 2.7.6 Hlavní prameny latinské duchovní písně a české reformační písně 15. a 16. století
(*Vyšebrodský sborník, Jistebnický kancionál, Jistebnický graduál, Vyšehradský sborník, Franusův kancionál, Graduál bakaláře Martina z Vyskytné, kancionály Jednoty bratrské, Kolínský kancionál, Havlíčkovobrodský kancionál, Vodňanský kancionál, Poličský kancionál, Chrudimský graduál, Klatovský graduál ad.*)

Literatura:

- [1] Apel, Willi: Gregorian Chant, Bloomington 1958
- [2] Dahlhaus, Carl (ed.): Neues Handbuch der Musikwissenschaft, sv.2,
Müller, Hartmut – Stephan, Rudolf: Die Musik des Mittelalters, Laaber-Verlag 1991
- [3] Gülke, Peter: Mönche, Bürger, Minnesänger, Leipzig 1975
- [4] Hudba v českých dějinách (ed. Vladimír Lébl), Praha 1983
[zde kapitoly: Jaromír Černý : Středověk (800 – 1420); Jan Kouba: Od husitství do Bílé hory (1420-1620)]
- [5] Konrád, Karel: Dějiny posvátného zpěvu staročeského, 2sv., Praha 1881, 1893
- [6] Kouba, Jan: ABC hudebních slohů, Editio Supraphon, Praha 1988
- [7] Lehár, Jan: Česká středověká lyrika, Praha 1990
- [8] Michels, Ulrich: Encyklopedický atlas hudby, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2000
- [9] Musik im Gottesdienst (sborník): Regensburg 1993
- [10] Nejedlý, Zdeněk: Dějiny husitského zpěvu, 6 sv., Praha 1954-56
- [11] Orel, Dobroslav: Rukověť chorálu římského, Hradec Králové 1899
- [12] Sehnal, Jiří – Vysloužil, Jiří: Dějiny hudby na Moravě, Vlastivěda moravská. Země a lid, nová řada, sv.12, Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2001
- [13] Smolka, Jaroslav a kol.: Dějiny hudby, Togga agency, Brno 2001
- [14] Venhoda, Miroslav: Úvod do studia gregoriánského chorálu, Praha 1946
- [15] Wagner, Peter: Einführung in die gregorianischen Melodien, 3.sv., Leipzig 1911, 1912, 1921
- [16] Slovník české hudební kultury, Praha 1997
Příslušná hesla v hlavních muzikologických encyklopediích (MGG, Grove, SČHK ad.)